EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 2.10.2026
COM(2026) 525 final

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET

om genomförandet av lånefaciliteten för den offentliga sektorn inom mekanismen för en rättvis omställning under 2026, i enlighet med artikel 16 i förordning (EU) 2021/1229

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET

om genomförandet av lånefaciliteten för den offentliga sektorn inom mekanismen för en rättvis omställning under 2026, i enlighet med artikel 16 i förordning (EU) 2021/1229

1. INLEDNING, RAPPORTENS SYFTE OCH OMFATTNING

År 2020 inrättade kommissionen en mekanism för en rättvis omställning som en del av investeringsplanen inom den gröna given[1] för att se till att inga grupper eller regioner lämnas utanför i omställningen till en klimatneutral ekonomi. Det främsta målet med mekanismen är att ge stöd till de regioner och människor som påverkas mest och hjälpa dem att mildra omställningens socioekonomiska kostnader. Mekanismen för en rättvis omställning utgörs av tre pelare: 1) Fonden för en rättvis omställning, 2) ett särskilt program för en rättvis omställning inom InvestEU-programmet och 3) lånefaciliteten för den offentliga sektorn (*faciliteten*).

Denna femte årliga genomföranderapport[2], som utarbetats i enlighet med artikel 16.3[3] i förordning (EU) 2021/1229[4] (*förordningen om faciliteten*), är inriktad på den tredje pelaren. Den syftar till att ge information om de framsteg som hittills gjorts i genomförandet av faciliteten.

Denna rapport är en kumulativ rapport för perioden från det att facilitetens genomförande inleddes till och med den 19 juni 2026. Den återstående delen av år 2026 kommer att rapporteras i nästa rapport i enlighet med rapporteringsskyldigheterna för faciliteten.

Rapporten innehåller information om i) resultaten av facilitetens första inbjudan att lämna förslag och det första brytdatumet för den andra inbjudan att lämna förslag och den totala utnyttjandegraden för budgeten, ii) tekniskt stöd och iii) vad som händer nu.

1.1. Rättslig ram och budgetram för lånefaciliteten för den offentliga sektorn inom mekanismen för en rättvis omställning

Faciliteten inrättades genom förordning (EU) 2021/1229 den 14 juli 2021.

Facilitetens allmänna mål är att hantera allvarliga sociala, ekonomiska och miljömässiga utmaningar som härrör från omställningen till EU:s klimat- och energimål för 2030 och EU:s mål om att uppnå en klimatneutral ekonomi i unionen senast 2050, som anges i förordning (EU) 2021/1119[5], till förmån för de EU-territorier som identifieras i de territoriella planerna för en rättvis omställning[6].

Det specifika målet för faciliteten är att dra maximal nytta av de investeringar inom offentlig sektor som görs för att tillgodose utvecklingsbehoven i de territorier som identifieras i de territoriella planerna för en rättvis omställning. Detta görs genom att faciliteten underlättar finansiering av projekt som inte genererar tillräckliga flöden av egna inkomster för att täcka sina investeringskostnader, vilket medför att en utträngning av potentiellt stöd och potentiella investeringar från alternativa källor kan undvikas.

---

1 Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – *Investeringsplanen för ett hållbart Europa – Investeringsplanen inom den gröna given* – COM(2020) 21 final, 14.1.2020.

2 Den första genomföranderapporten överlämnades till Europaparlamentet och rådet den 7 februari 2023, den andra rapporten överlämnades den 21 november 2023, den tredje den 30 september 2024 och den fjärde den 6 oktober 2025.

3 I artikel 16.3 i förordningen om faciliteten föreskrivs följande: ”Senast den 31 oktober varje år, från och med 2022, ska kommissionen utfärda en rapport om genomförandet av faciliteten. Den rapporten ska innehålla information om i vilken grad faciliteten har genomförts i förhållande till dess mål, villkor och prestationsindikatorer.”

4 Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1229 av den 14 juli 2021 om lånefaciliteten för den offentliga sektorn inom mekanismen för en rättvis omställning (EUT L 274, 30.7.2021).

5 Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1119 av den 30 juni 2021 om inrättande av en ram för att uppnå klimatneutralitet och om ändring av förordningarna (EG) nr 401/2009 och (EU) 2018/1999 (*europeisk klimatlag*) (EUT L 243, 9.7.2021).

6 Enligt definitionen i artikel 11 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1056 av den 24 juni 2021 om inrättande av Fonden för en rättvis omställning (EUT L 231, 30.6.2021).

Det finns stöd att tillgå för en lång rad investeringar. Faciliteten kan stödja investering i förnybar energi och grön och hållbar mobilitet, främjande av förnybar vätgas, effektiva fjärrvärmenät, offentlig forskning, digitalisering, miljöinfrastruktur inom smart avfallshantering och vattenförvaltning samt folkhälsoinitiativ.

Faciliteten kan också stödja hållbar energi, energieffektivitet och integrationsåtgärder, inklusive renovering och ombyggnad av byggnader, stadsförnyelse, omställningen till en cirkulär ekonomi, restaurering och sanering av mark och ekosystem med hänsyn till principen att förorenaren betalar och biologisk mångfald samt kompetenshöjning och omskolning, utbildning och social infrastruktur, inklusive vård- och omsorgsinrättningar och subventionerade bostäder[7].

I förordningen om faciliteten anges en total högsta budget på 1,525 miljarder euro i EU-stöd för facilitetens bidragsdel (inklusive tekniskt stöd och rådgivningsstöd). Denna totala budget minskades med 150 miljoner euro 2024 till följd av revideringen av den fleråriga budgetramen för 2021 till 2027 och med 175 miljoner euro 2025 efter antagandet av omnibusförordningen (EU) 2025/2005[8], som syftar till att stärka InvestEU-programmet. Efter dessa omfördelningar är den maximala tillgängliga budgeten för faciliteten 1,2 miljarder euro.

Inom ramen för faciliteten kombineras lån som tillhandahålls av Europeiska investeringsbanken (EIB) som finanspartner med bidrag som tillhandahålls av EU till stöd för projekt som lämnas in av offentliga organ efter en inbjudan att lämna förslag. EIB bidrar med upp till sex miljarder euro till facilitetens lånedel. EIB erbjuder tre typer av lån inom ramen för faciliteten: investeringslån (fristående projekt som finansieras direkt av EIB), ramlån (även kallade låneordningar, som direkt finansierar en uppsättning på förhand fastställda projekt) och förmedlade lån till mindre projekt genom EIB:s finansiella intermediärer.

Bidragsdelen, som genomförs direkt av Europeiska genomförandeorganet för klimat, infrastruktur och miljö (Cinea), består av finansiering som inte är kopplad till kostnaderna och dess belopp fastställs som en procentandel av lånet. Denna procentandel uppgår till 15 %, eller 25 % om projektet genomförs i en mindre utvecklad region[9]. Följaktligen är det bidrag som beviljas beroende av den godkända finansieringen från EIB eller dess finansiella intermediärer[10]. I den första inbjudan att lämna förslag, som var öppen fram till slutet av 2025, delades den tillgängliga budgeten upp i nationella andelar baserat på andelen anslag från Fonden för en rättvis omställning (FRO). I den andra inbjudan att lämna förslag, som avser perioden 2026–2027, samlas de outnyttjade nationella anslagen, utan nationella andelar.

2. GENOMFÖRANDE AV faciliteten

2.1. Resultaten av facilitetens första inbjudan att lämna förslag (2022–2025)

Enligt denna inbjudan, som inleddes den 19 juli 2022, har 73 förslag lämnats in, varav 56 förklarades tillåtliga och 45 har valts ut för finansiering av utvärderingskommittén. Resultatet av varje brytdatum i inbjudan att lämna förslag visas i bilaga 1. Enligt uppgifterna i bidragsavtalen och, i de fall där avtal ännu inte har undertecknats, i de ansökningar som valts ut för finansiering beräknas kommissionen bevilja sammanlagt 482 miljoner euro.

I juni 2026 hade 26 projekt undertecknat bidragsavtal (se mer information i avsnitt 2.4), vilket motsvarar ungefär 337,5 miljoner euro i EU-stöd enligt facilitetens bidragsdel. Dessa stöd kombineras med finansiering från EIB, uppgående till ungefär 1,9 miljarder euro i lån. Dessutom mobiliserar projekt som får stöd ytterligare finansiering på projektnivå, bland annat bidrag från

[7] Se skäl 6 i förordningen om faciliteten.

[8] Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2025/2005 av den 16 december 2025 om ändring av förordningarna (EU) 2015/1017, (EU) 2021/523, (EU) 2021/695 och (EU) 2021/1153 vad gäller att effektivisera EU-garantin enligt förordning (EU) 2021/523 och förenkla rapporteringskraven.

[9] Se artikel 11 i förordningen om faciliteten.

[10] Artikel 18 i mallen för bidragsöverenskommelser inom mekanismen för en rättvis omställning, som finns på finansierings- och anbudsportalen (europa.eu).

nationella, regionala och lokala offentliga källor och, i tillämpliga fall, privata finansieringskällor. Sammantaget förväntas undertecknade projekt mobilisera investeringar som överstiger 3,2 miljarder euro.

I linje med resultaten av interimsutvärderingen bekräftar dessa resultat[11] mobiliseringseffekten av facilitetens bidragsdel. Genom att komplettera lån från EIB hjälper bidragsstödet till att göra investeringar inom offentlig sektor ekonomiskt bärkraftiga i territorier som omfattas av fonden och bidrar till ytterligare finansiering på projektnivå.

Nationella andelar för Bulgarien, Spanien och Frankrike har fördelats till fullo, medan de för Sverige, Cypern och Tjeckien nästan har fördelats till fullo.

Figur 1 Nationella andelar och utnyttjandet av dem genom bidrag som beviljats eller är under bedömning[12]

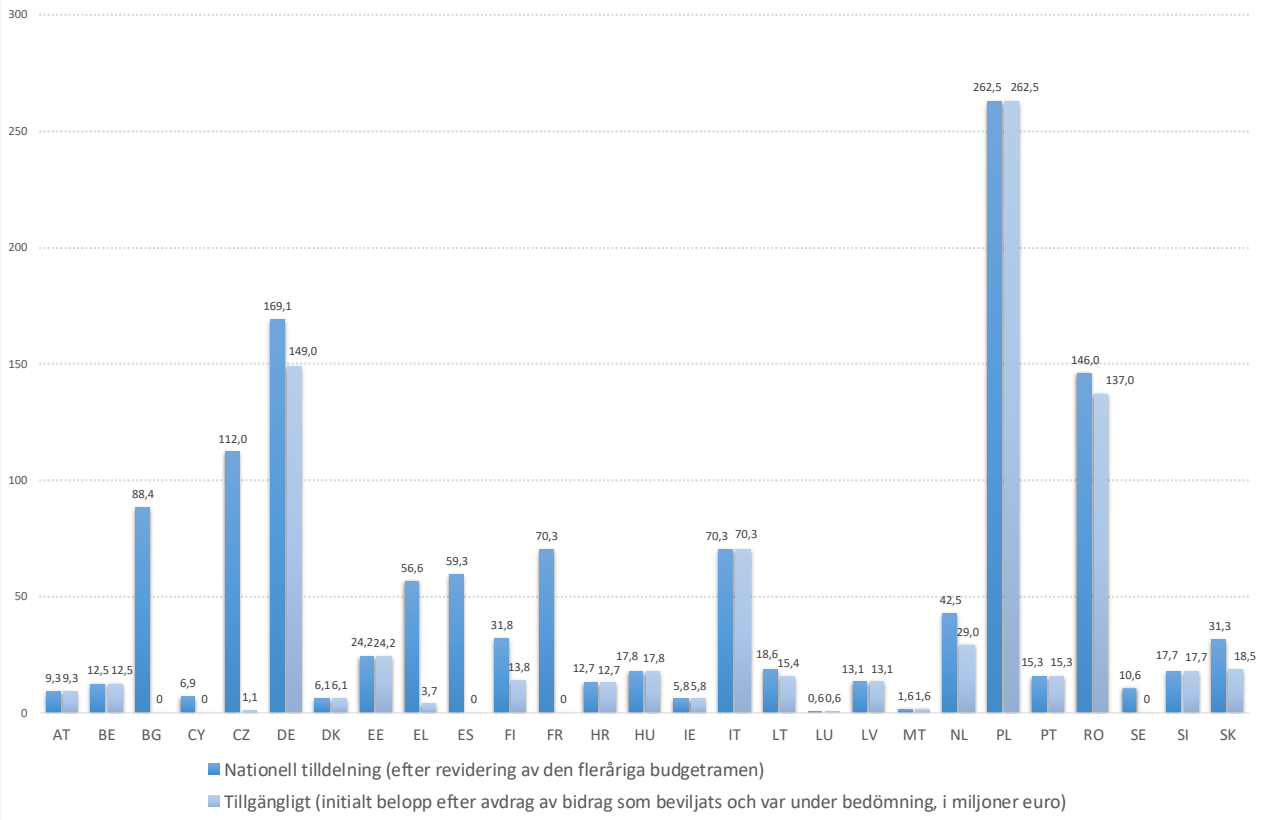

Eftersom lånefaciliteten för den offentliga sektorn var ett nytt instrument, spelade verksamhet för att öka medvetenheten en viktig roll under genomförandet av den första inbjudan att lämna förslag. I en inledande fas användes faciliteten i begränsad utsträckning, vilket berodde på att den var ny, att det är mer komplicerat att kombinera ett EU-bidrag med lån från EIB än att använda traditionella EU-bidrag samt att de potentiella stödmottagarna i medlemsstaterna har olika lånekapacitet och administrativa förutsättningar. Dessa aspekter identifierades även vid interimsutvärderingen som faktorer som påverkar både takten och den geografiska fördelningen under den första inbjudan att lämna förslag. I samarbete med EIB genomförde kommissionen riktade kommunikationsinsatser

11 Europeiska kommissionen, *Study to support the interim evaluation of the Public Sector Loan Facility (PSLF) – Final Report* (ej översatt till svenska), Europeiska unionens publikationsbyrå, Luxemburg, 2025. DOI: 10.2776/8746618.

12 Nationella anslag återspeglar justeringar efter revideringen av den fleråriga budgetramen 2021–2027. Tillgängliga belopp representerar nationella budgetar efter avdrag av bidrag som tilldelats eller var under bedömning vid den tidpunkt då denna rapport skrevs.

för att öka synligheten, förbättra stödmottagarnas förståelse av faciliteten och stödja potentiella stödmottagare under ansökningsprocessen.

Alla medlemsstater kontaktades och erbjöds särskilda informationsmöten där facilitetens huvuddrag och ansökningsprocessen beskrevs. Dessutom riktades kommunikationsinsatser till potentiella stödmottagare inom ett brett urval av sektorer med anknytning till offentliga tjänster, bland annat genom samarbete med Brysselbaserade sammanslutningar och sektorsnätverk.

Denna verksamhet kompletterades med kontinuerlig kommunikation genom evenemang, möten, publikationer, sociala medier och riktat material, samt genom rådgivningsstöd från EIB, vilket bidrog till att en mogen projektkatalog utvecklades. Tecken på ökad medvetenhet var inte bara att användningen av faciliteten utvecklades utan även det växande antalet projektansvariga som kontaktade kommissionen och dess partner för att få rådgivning om faciliteten.

Med tiden bidrog dessa insatser till att fler ansökningar kom in mot slutet av den första inbjudan att lämna förslag och under inledningen av den andra.

2.2. Andra inbjudan att lämna förslag för faciliteten

Den andra inbjudan att lämna förslag för faciliteten inleddes i oktober 2025. Inbjudan att lämna förslag är öppen för alla medlemsstater utan någon på förhand tilldelad nationell andel och på konkurrensutsatt grund och omfattar 2026–2027. En informationsdag anordnades den 14 november 2025 efter att den första inbjudan att lämna förslag hade inletts.

Dess första brytdatum, den 27 januari 2026, tilldrog sig stort intresse: 30 förslag lämnades in av sökande från tio medlemsstater (DE, FR, CZ, CY, EL, ES, IE, IT, RO, SE), med en sammanlagd begäran om bidrag på 1,24 miljarder euro. Efter bedömning av förslagens tillåtlighet och stödberättigande bedömdes 21 vara tillåtliga och stödberättigade. Dessa förslag, som lämnats av sökande från sex medlemsstater (CY, CZ, EL, ES, FR, SE), står för ett sammanlagt begärt bidrag på ungefär 783 miljoner euro.

Kommissionen gjorde en teknisk utvärdering av de 21 tillåtliga och stödberättigade förslagen. Av dessa klarade 18 förslag utvärderingen med godkänt resultat, vilket motsvarade ett sammanlagt begärt bidrag på 633 miljoner euro. Tre förslag, för vilka sammanlagt 150 miljoner euro begärdes, valdes inte ut eftersom de inte fick tillräckligt höga poäng för ett eller flera av tilldelningskriterierna.

Enligt reglerna rankades förslagen baserat på utvärderingspoängen. Vid lika poäng prioriterades, i fallande ordning, i) projekt i mindre utvecklade regioner, ii) projekt som bidrar direkt till EU:s klimat- och energimål och iii) projekt som främjas av sökande med fastställda planer för minskning av koldioxidutsläpp.

Både det slutliga antalet förslag som finansieras och vilka förslag som placeras på reservlistan beror på den tillgängliga budgeten, vilket beskrivs närmare i avsnitt 2.3.

2.3. Totalt ackumulerat genomförande

Det sammanlagda begärda bidragsbeloppet 633 miljoner euro för de vinnande förslagen under den andra inbjudan att lämna förslag överstiger i detta skede den återstående tillgängliga budgeten efter den första inbjudan att lämna förslag (354,92 miljoner euro). Hur stor del av den öronmärkta budgeten som faktiskt kommer att utnyttjas efter urvalsbeslutet beror på flera faktorer, bland annat det faktiska beloppet för de EIB-lån som undertecknas och hur väl omfattningen av förslagen överensstämmer med den omfattning som anges i bidragsansökningarna.

Mot denna bakgrund kan de sju första projekten på rangordningslistan redan finansieras. De återstående elva projekt som valts ut av utvärderingskommittén kommer att placeras på en reservlista i avvaktan på att framtida återflöden från Efsi blir tillgängliga.

Dessutom kommer kommande tidsfrister för inlämning av ansökningar att fastställas utifrån tillgången till framtida återflöden från Efsi.

2.4. Projekt som finansieras genom faciliteten

De projekt som får stöd återspeglar den breda räckvidden för de åtgärder som är stödberättigande enligt förordningen om lånefaciliteten för den offentliga sektorn och ligger i linje med målen för mekanismen för en rättvis omställning. Investeringarna är framför allt inriktade på hållbar mobilitet, som står för den största andelen av de undertecknade bidragsbeloppen (cirka 131,8 miljoner euro), bland annat modernisering av järnvägar, utbyggnad av spårvägar och utsläppsfria transportsystem, energieffektivitet och energiinfrastruktur, till exempel fjärrvärmenät och uppgradering av elsystem, stadsförnyelse och stadsutveckling, bland annat modernisering av offentlig infrastruktur, social infrastruktur, bland annat skolor, hälso- och sjukvårdsinrättningar och bostäder samt infrastruktur för vatten- och avfallshantering. En utförlig förteckning över de projekt som hittills finansierats finns i bilaga 2.

Fem projekt har i detta skede redan genomförts fullt ut och utgör konkreta exempel på projekt som genomförts inom ramen för faciliteten. Bland projekten finns ett för hållbar mobilitet i städer i Frankrike, som omfattar en utbyggnad av en spårvägslinje, och fyra projekt i Tjeckien, som omfattar modernisering av järnvägsinfrastruktur, stadsförnyelse, förbättringar av energiprestanda och social infrastruktur

När det gäller den typ av lån som motsvarar de 26 undertecknade bidragsavtalen är 21 av projekten fristående investeringslån och fem bygger på en låneordning[13]. I juni 2025 undertecknade Tjeckiens nationella utvecklingsbank det första bidragsavtalet kopplat till ett förmedlat lån från EIB-medel.

Enligt förordningen om faciliteten ska kommissionen rapportera om följande nyckelprestationsindikatorer: minskade koldioxidutsläpp, jobbskapande och antal personer som nåtts. På grundval av den information som lämnats av mottagare av stöd från faciliteten uppskattas minskningen av koldioxidutsläppen till 204 621 ton per år. De projekt som finansieras genom denna facilitet förväntas skapa 11 577 arbetstillfällen och gynna över sju miljoner människor genom att tillgodose regionala utvecklingsbehov. Ett diagram som visar de aggregerade nyckelprestationsindikatorerna, som är strukturerade enligt bilaga II till förordningen om faciliteten, finns i bilaga 3.

3. RÅDGIVNINGSSTÖD

EIB:s rådgivningstjänster finns tillgängliga inom InvestEU:s rådgivningscentrum för att förbereda, utveckla och genomföra stödberättigande projekt[14]. Fram till den 19 juni 2026 hade rådgivningsstöd till förmån för lånefaciliteten för den offentliga sektorn tillhandahållits stödmottagare i Bulgarien, Tjeckien, Danmark, Tyskland, Irland, Grekland, Spanien, Frankrike, Cypern, Österrike, Rumänien, Slovakien, Finland och Sverige[15], motsvarande 22,5 miljoner euro. Förteckningen över rådgivningsuppdrag finns i bilaga 4.

Stödet från EIB:s rådgivningstjänster är avgränsat och anpassat till de enskilda projektansvarigas särskilda behov, och kunde vara allt från allmän vägledning med att identifiera lämpliga projekt och stöd i tidigare led med att utarbeta investeringsprogram till projektutvecklingsråd och stöd med ansökning om bidrag från faciliteten. EIB har vidare engagerats i spridning, avgränsning och granskning för att identifiera och stödja projekt som skulle kunna få finansiering från faciliteten.

---

13 För att undanröja oklarheter behandlas projekt som får EIB-finansiering genom ett förmedlat lån som fristående projekt.

14 Se fler detaljer i avsnitt 2.1.4 i den första rapporten om genomförandet av faciliteten och avsnitt 2.2 i den andra rapporten om genomförandet av faciliteten.

15 En del av rådgivningsverksamheten i Cypern, Grekland och Frankrike inleddes innan faciliteten hade inrättats och finansierades därmed från andra källor, såsom Europeiska centrumet för investeringsrådgivning (Grekland) och politikområdet hållbar infrastruktur vid InvestEU:s rådgivningscentrum (Cypern och Frankrike).

EIB:s rådgivning har stärkt efterfrågan på stöd genom faciliteten inom fem arbetsflöden:

i. **Direkt rådgivningsstöd** till enskilda projektansvariga och låntagare av fristående investeringslån, genom ett brett urval av rådgivningstjänster om förberedelse- och genomförandefaserna, däribland stöd med ansökningar om bidrag.

ii. **Kapacitetsuppbyggnadsstöd** för andra institut än banker, som vanligen fungerar som sammankopplare för mindre projekt, för att utveckla administrativ och operativ kapacitet att ändamålsenligt granska, välja ut, prioritera, övervaka eller på annat sätt samordna ett antal underprojekt.

iii. **”Indirekt” rådgivningsstöd** till slutmottagare av förmedlade lån eller ramlån genom standardiserade stödpaket, avgränsade för att göra förslagen mer sunda och överensstämmande med gällande utlåningspolitik.

iv. **Marknadsutvecklingsrådgivning** på medlemsstatsnivå för att identifiera potentiell efterfrågan på stöd från faciliteten och fastställa huruvida de tillgängliga finansprodukterna är lämpliga.

v. **Granskning, avgränsning och spridning** för att främja användningen av faciliteten, identifiera och prioritera lämpliga projekt och ge allmän vägledning om ansökningar om bidrag från faciliteten.

Utöver de tjänster som EIB erbjuder genom InvestEU:s rådgivningscentrum inrättade kommissionen konsulttjänster på begäran av Tjeckien, Grekland och Slovakien, i syfte att öka medvetenheten om faciliteten och identifiera och utveckla projektförslag. Det tekniska stödet till Tjeckien tillhandahölls av kommissionen och stödet till Slovakien inom ramen för instrumentet för tekniskt stöd[16]. En lång rad tjänster tillhandahålls inom båda kontrakten, bland annat kunskapshöjande, mobilisering av potentiella stödmottagare i regionerna i den territoriella planen för en rättvis omställning och granskning av projektidéer.

Grekland åtnjuter ett bredare stöd från instrumentet för tekniskt stöd för att genomföra alla tre pelarna i mekanismen för en rättvis omställning. Grekland ansökte dessutom om stöd med grundarbetet för planen för en rättvis omställning[17], för identifiering av projekt och påföljande utarbetande av projektförslag att lämna in för finansiering från faciliteten i regionen Peloponnesos.

Kommissionen och EIB deltar i övervakningen av genomförandet av konsultuppdrag för att säkerställa att de går hand i hand med annan rådgivningsverksamhet i de mottagande medlemsstaterna.

4. VAD HÄNDER NU?

Kommande tidsfrister för inlämning av ansökningar kommer att fastställas utifrån tillgången till återflöden från Efsi till faciliteten.

5. SLUTSATSER

Lånefaciliteten för den offentliga sektorn är ett instrument som syftar till att se till att övergången till en klimatneutral ekonomi sker på ett rättvist och socialt hållbart sätt, mot bakgrund av den offentliga sektorns centrala roll när det gäller att åtgärda marknadsmisslyckanden.

Den första och den andra inbjudan att lämna förslag för faciliteten har inletts, och facilitetens budget utnyttjas nästan fullt ut, samtidigt som fler potentiella projekt håller på att förberedas. Denna utveckling bör också ses mot bakgrund av de lärdomar om genomförandet som identifierades i

16 ”TSI – How it works” – Reforms and Investments – European Commission.

17 Inforegio – Fonden för en rättvis omställning (europa.eu).

interimsutvärderingen. Det inledande utnyttjandet av faciliteten påverkades av att den var ny, att det är mer komplicerat att kombinera EU-bidrag med lån från EIB än att använda EU-bidrag utan sådan kombinerad finansiering, skillnader i lånekapacitet och administrativ kapacitet mellan medlemsstater och offentliga projektansvariga samt tillgången till andra finansieringskällor. Samtidigt framhölls det i utvärderingen att ökad medvetenhet om faciliteten, rådgivningsstöd och en successiv uppbyggnad av en väl utvecklad projektkatalog med tiden förväntades bidra till ökad efterfrågan. I detta sammanhang har rådgivningstjänsterna fyllt en viktig funktion genom att hjälpa potentiella stödmottagare att identifiera lämpliga projekt, vidareutveckla projekten och hantera kraven för faciliteten.

Fram till den 19 juni 2026 hade utvärderingskommittén för faciliteten valt ut sammanlagt 63 projektförslag motsvarande ett uppskattat bidragsbelopp på cirka 1,1 miljarder euro och ett motsvarande lånebelopp på cirka 5,5 miljarder euro. Totalt 26 bidragsavtal har undertecknats och genomförandet av de motsvarande projekten har börjat.

Kommissionen kommer i samarbete med EIB att fortsätta sträva efter att maximera facilitetens potential under den andra inbjudan att lämna förslag. Den kommande tidsfristen för inlämning kommer att fastställas utifrån tillgången till återflöden från Efsi.